

عهد و گفتگو

تفسیر هفتگی تورات

Jonathan Sacks
THE RABBI SACKS LEGACY

از درسگفتارها و نوشتارهای ربای لرد جانانان ساکس

با سپاس از Schimmel Family برای حمایت سخاوتمندانه از عهد و گفتگو به نکوداشت یاد Harry (Chaim) Schimmel. "من از همان بار اول که با نسخه تفسیر توراہ ربای خیم شیمیل روبرو شدم تا اکنون، آنرا عزیز داشته ام. هدف آن نه فقط نشان دادن حقیقت ظاهری متن توراہ، بلکه رسیدن به حقیقت ژرفتری است که در آن نهفته است. او به همراه همسر ستودنی اش آن در شصت سال زندگی مشترک، یک زندگی سرشار از عشق به خانواده، اجتماع و تورات ساختند. زوج بیمانندی که با نمونه زندگی خود، بینهایت الهام بخش من بوده اند."

"- ربای ساکس

مجموعه مقالات امسال در ابتدا توسط زنده نام ربای ساکس در سال ۵۷۷۲ (۲۰۱۱-۲۰۱۲) نوشته شده است.

تفسیر هفتگی توراہ

Faith as a Journey

Emor

امور: ایمان همچون یک سفر

در روایت جشنواره های سال یهودی در پاراشای این هفته چنین می خوانیم:

برای هفت روز در سایبان های پوشالی ساکن شو. هر فرد اسرائیل باید در سایبان پوشالی ساکن گردد. تا نسل های آینده بدانند که من بنی اسرائیل را پس از خارج کردن از مصر در سوکوت سکونت دادم. من هستم خدای تو. لاویان ۲۳:۴۲

معنای دقیق این متن، مایهی اختلاف نظر میان دو تن از معلمان بزرگ دوره نگارش میشنا، ربی الیعزر و ربی اکیوا است. بنا به تلمود بابلی (سوکا ۱۱ الف) ربی الیعزر بر آن بود که منظور، ابرهای جلال الهی است که بنی اسرائیل را در سفر بیابان همراهی می کردند. ربی اکیوا بر آن است که این آیه را باید با معنای لفظی اش فهمید (*succot* *mammash*). به معنای سایبان، نه بیش و نه کم.

اختلاف نظرت مشابهی میان تفسیرگران بزرگ تورات در قرون وسطی وجود دارد. راشی و ربمان [نحمانید] تفسیر "ابراهیم جلال الهی" را ترجیح می‌دادند. رامبان نبوت یسعیا نبی پیرامون آخرزمان را گواه می‌آورد:

سپس خداوند برفراز سراسر کوه صیون و همه‌ی کسانی که آنجا گردآمده‌اند، ابری از دود در روز و ستونی از آتش در شب می‌آفریند؛ برفراز سر همه، جلال الهی همچون سایبان خواهد بود. من سرپناه و سایبانی خواهم بود برای پناه گرفتن از گرمای روز و نهانگاه و گریزگاهی از گزند توفان و باران. یسعیا ۵-۶: ۴

اینجا واژه‌ی سوکا به روشنی نه به امری طبیعی، بلکه به حفاظی معجزه آسا اشاره دارد.

اما ابن عزرا و راشبام، معنای لفظی را ترجیح می‌دهند. راشبام چنین شرح می‌دهد: جشنواره‌ی سوکوت، زمانی که برداشت محصول کامل می‌شد و برکت زمین مردم را فرامی‌گرفت، به زمان یادآوری این که چگونه به اینجا رسیدند، تبدیل می‌شد. بنی اسرائیل در سوکوت بار دیگر در شرایط بیابان و زمانی که خانه‌های ثابت نداشتند، زیست می‌کنند. آنگاه به آنان حس شکرگزاری به درگاه خدا برای آوردن آنها به سرزمین موعود دست می‌دهد. متن شاهد ادعای راشبام، سخنرانی موسی در باب ۸ سفر تثئیه [دواریم] است:

وقتی که خوردی و سیر شدی، خداوند خدای خود را برای برکت زمینی که به تو داده، شکر کن. مراقب باش که خداوند، خدای خود را از یاد نبری... و گرنه، وقتی خوردی و سیر شدی، وقتی خانه‌های زیبا ساختی و ساکن شدی، و زمانی که گله‌ها و دام‌هایت زیاد شدند و نقره و طلایت افزون گشت و نسل تو تکثیر شد، آنگاه قلب تو مغرور شده، خداوند، خدای خود را فراموش می‌کنی و می‌گویی: قدرت و توان دستان خودم این ثروت را برایم فراهم ساخته است. اما به یاد داشته باش خداوند، خدایت را، زیرا او بود که با وفای به عهد خود با نیاکانت به تو توانایی ساختن ثروت را داد تا به امروز برسی. تثئیه ۱۰-۱۸: ۸

بنا به راشبام، سوکوت مانند پسخ یادآوری است از ریشه‌های دوران فقر یهودیان و پادزهر در برابر خطرهای ثروتمند شدن. این یکی از درونمایه‌های سراسری سخنان موسی در سفر تثئیه و نشان بزرگی او در جایگاه رهبری است. بنا به هشدار موسی، چالش واقعی برای یهودیان، نه خطرهای دوران سرگردانی در بیابان، بلکه برعکس، حس رفاه و امنیتی بود که به محض اسکان در سرزمین به دست می‌آوردند. نکته‌ی حیرت‌آوری که بارها در تاریخ ملل اتفاق افتاده این است که مردم خدا را در زمان‌های تنگی به یاد می‌آورند و در دوران‌های فراوانی او را از یاد می‌برند. این زمانی است که فرهنگ‌ها فاسد می‌شوند و شروع به زوال می‌کنند.

اما یک پرسش باقی می ماند. بنا به دیدگاهی که معنای لفظی سوکوت را ترجیح می دهد، جشنواره‌ی سوکوت چه معجزه ای را نمایندگی می کند؟ پسح، بزرگداشت نجات بنی اسرائیل از مصر به کمک نشانه ها و اعجازها است. شاوروعوت یادآور اعطای تورات در کوه سینا و تنها زمانی است که کل یک ملت، بیواسطه وحی الهی را تجربه کردند. در تفسیر "ابراهیم جلال الهی" سوکوت با این انگاره همخوانی دارد. یادآور معجزه ها در بیابان است، چهل سالی که مان آسمان را خوردند، آب از صخره نوشیدند و روزها ستونی از ابر و شب ها ستونی از آتش آنها را راهنمایی می کرد. (در سال ۱۷۷۶ تاماس جفرسون این تصویر را به عنوان مُهر بزرگ ایالات متحده برگزید). اما این دیدگاه که سوکوت نه یک نماد، بلکه یک امر واقعی همچون سایبان و سرپناه پوشالی است، اشاره به چه معجزه ای را در آن می بیند؟ برای گروهی از بیابانگردان که در صحرای سینا زندگی می کنند، زیستن در سرپناهی متحرک امری بسیار عادی است. بدوین ها امروز این گونه زندگی می کنند. پس معجزه را در کجا باید دید؟

پاسخی حیرت انگیز و دلپذیر توسط یرمیا نبی بیان شده است:

برو و به یروشالایم اعلام کن:

"به یاد می آورم سرسپرگی جوانی ات را،

که چگونه همچون عروس به من عشق می ورزیدی

و مرا در بیابان دنبال می کردی

در سرزمینی کاشت نشده." یرمیا ۲:۲

در سراسر تنخ، بیشتر اشاره ها به سال های سرگردانی در بیابان، بر روی لطف خدا و ناشکری قوم تمرکز دارند: دعواها و شکایت ها و نارضایتی دائمی آنان. یرمیا برعکس این را می گوید. بی تردید، آن سال ها سختی هایی هم دربر داشتند، اما این امر ساده که بنی اسرائیل ایمان و شهادت دریافتان به سفری در سرزمینی ناشناخته و پر از خطر را داشتند و تنها با اعتماد به خدا آنرا به انجام رساندند، به کمک آنها آمد. آنها مانند سارا بودند که همراه ابراهیم پای به راه سفر گذاشت و "سرزمین زادگاه و خانه‌ی پدری" را ترک کرد. آنها مانند صیورا بودند که با موسی در رسالت پرمخاطره‌ی او برای خارج کردن بنی اسرائیل از مصر همراه شد. ایمانی هست که با عشق پهلو می زند؛ عشقی هست که ایمان را فرامی خواند. بنی اسرائیل هنگام خروج از سرزمینی که ۲۱۰ سال در آن زیسته بودند و هنگام سفر در بیابان و "سرزمین

کاشت نشده" از خود ایمان نشان دادند. بی آنکه بدانند که در طول راه بر آنها چه خواهد گذشت، به خدا اعتماد کردند که آنان را به مقصدشان خواهد رساند.

شاید فردی چون ربی اکیوا همچون دوستدار بزرگ اسرائیل لازم بود تا دریابد که نکته‌ی درخشان سال‌های سرگردانی در بیابان این نبود که بنی اسرائیل زیر حمایت ابرهای جلال بودند، بلکه این بود که آنها یک ملت کامل بیخانمان بودند؛ مانند بیابانگردانی بدون سرپناه. آنها با آنکه در معرض عوامل طبیعی و در خطر حمله‌های ناگهانی قرار داشتند، اما به سفر خود با ایمان به اینکه خدا آنها را تنها نخواهد گذاشت، ادامه دادند.

سوکوت به درجه‌ای بالا نه فقط نماد چهل سال سرگردانی در بیابان، بلکه همچنین، نماد دوهزار سال در تبعید است. به دنبال خرابی معبد دوم، یهودیان در سراسر دنیا پراکنده شدند. تقریباً هیچ‌جا دارای حقوق نبودند. هیچ‌جا نمی‌توانستند خود را در خانه احساس کنند. همه‌جا در رنج به سر می‌بردند و دستخوش سبکسری‌های حاکمان بودند. ممکن بود هر لحظه بدون هیچ‌پیش‌آگهی اخراج شوند، مانند از انگلستان در ۱۲۹۰، از وین در ۱۴۲۱، از کولونی در ۱۴۴۲، از پروژیا، ویسنا، پارما و میلان در دهه‌ی ۱۴۸۰ و مشهورتر از همه از اسپانیا در ۱۴۹۲. این اخراج‌ها اسطوره‌ی مسیحی "یهودی سرگردان" را پدید آورد با نادیده گرفتن این که مسیحیان چنین سرنوشتی را به آنها تحمیل کرده بودند. با این همه مسیحیان اغلب در حیرت بودند که چرا یهودیان از ایمان خود دست نمی‌کشیدند، حتی زمانی که به قول یهودا هلو، "با یک کلمه‌ی بی‌سر و صدا" می‌توانستند به دین حاکم درآیند و به رنج‌های خود خاتمه دهند. سوکوت جشنواره‌ی مردمی است که برای بیست قرن، همه‌ی خانه‌هایشان مسکنی موقتی و هر منزلگاهی برای آنها تنها توفقی در سفری طولانی بود.

برای من بسیار تأثیرگذار بود که سنت تلمودی این زمان را *zeman simchatenu* یا "فصل شادمانی ما" نامید. بی‌تردید این بزرگترین عنصر عظمت روحیه‌ی یهودیان است: آنها بدون هیچ حفاظتی جز ایمان به خدا می‌توانستند در میانه‌ی رنج، شادمانی کنند و با شناخت کامل از مخاطره‌ها و عدم قطعیت‌های زندگی، آنرا تأیید کنند. این ایمان یک ملت برجسته است.

ربی لوی ایتسحاک اهل بردیچف نشان داد چرا جشنواره‌ی ماه نیشان دو نام دارد: *Chag haMatzot-Pesach*. نام پسح نماینده‌ی عظمت خدا است که از فراز خانه‌های بنی اسرائیل در مصر "عبور کرد". نام *Chag haMatzot* نشانگر عظمت بنی اسرائیل است که عزم دنبال کردن خدا در بیابان بدون هیچ آذوقه‌ای داشتند. در تورات، خدا در

بزرگداشت بنی اسرائیل این مناسبت را *Chag haMatzot* می نامد. اما یهودیان آنرا پسح می نامند به نشانه‌ی مدح خداوند. به نظر می رسد که همین نکته جدل میان ربی الیعزر و ربی اکیوا پیرامون سوکوت را برانگیخته است. بنا به ربی الیعزر، سوکوت نشانه‌ی معجزه‌ی خدا یعنی ابرهای جلال الهی است. ولی به نظر ربی اکیوا سوکوت نشانگر معجزه‌ی بنی اسرائیل است: خواست آنها برای ادامه دادن به سفر طولانی به سوی آزادی، با وجود آسیب پذیری در برابر خطرهای تنها به فرمان خدا رهبری می شدند.

پس بنا به ربی اکیوا چرا سوکوت در فصل برداشت محصولات جشن گرفته می شود؟ پاسخ در آیه‌ی بعدی نبوت یرمیا نهفته است. نبی پس از عبارت "سرسپردگی جوانی ات که چگونه مانند عروسی به من عشق می ورزیدی"، می افزاید:

ایسرائل برای خدا مقدس و میوه‌ی نوبرانه‌ی برداشت محصول اوست. یرمیا ۲:۳

همان گونه که در ماه تیشری بنی اسرائیل برداشت محصول خود را جشن می گیرند، خدا نیز برداشت محصول خود را جشن می گیرد: ملتی که با وجود همه‌ی کوتاهی هایشان، به فراخوان آسمان برای سختترین و طولانی ترین سفرها بیش از هر ملت دیگری در زمین، وفادار مانده اند.

شبات شالوم

ترجمه فارسی با مشارکت بنیاد ایرانی هارامبام، وابسته به فدراسیون یهودیان ایرانی-آمریکایی

توسط شیریندخت دقیقیان

Persian Translation by Shirin D. Daghighian

www.RabbiSacks.org f t @ @RabbiSacks

The Rabbi Sacks Legacy Trust, PO Box 72007, London, NW6 6RW • +44 (0)20 7286 6391 • info@rabbisacks.org

© Rabbi Sacks • All rights reserved